

MKa

31.8.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

ESITYKSET VALTIONEUVOSTON JA SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUKSIKSI IONISOIVAN SÄTEILYN VÄESTÖLLE AIHEUTTAMAN ALTISTUKSEN RAJOITTAMISESTA

Suomen Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asetusluonnoksista. Liitto esittää kommentteja säädöskokonaisuudessa oleviin säännöksiin rajatusta oikeudesta lähettää röntgentutkimukseen sekä joitakin yksityiskohtaisia huomioita molempiin asetuksiin.

Rajattu oikeus lähettää röntgentutkimukseen

Kummassakin asetuksessa on tarkentavia säännöksiä sairaanhoitajan ja suuhygienistin rajatusta röntgentutkimukseen lähettämisoikeudesta. Lääkäriliitto toistaa aiemmin lausumansa, että se ei näe tarvetta sairaanhoitajille annettavaa oikeutta röntgentutkimuksiin lähettämiseen potilaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Näissä ei-kiireellisissä tilanteissa lääkäri on jo tehnyt taudinmäärityksen ja hoitosuunnitelman, joka käytännössä yleisesti sisältää lähetteen kontrollitutkimukseen (esim. keuhkokuumeetapauksissa). Röntgentutkimukseen lähettämiseen oikeutettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden joukon lisääminen ei ole tarpeen niitä harvakoja tilanteita varten, joissa hoitosuunnitelmaan ei sisälly lähetettä. Tältä osin mahdolliset epätarkoituksenmukaiset kirjaamiskäytännöt voidaan hoitaa painottamalla lääkäreille röntgentutkimuksen oikeusarviointia ja lähetteen kirjaamista hoitosuunnitelmaa tehtäessä.

Jos eduskunta vastoin Lääkäriliiton näkemystä päättää säätää laissa rajatusta lähetteen antamisoikeudesta, liitto esittää joitakin yksityiskohtaisia kommentteja asetuksiin.

Rajatusta röntgentutkimukseen lähettämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksen 43 - 46 §:ssä sekä asetuksen liitteessä 6. Lääkäriliitto pitää hyvänä säännöksissä korostettua käytännön opiskelua. Lausunnon liitteenä oleva hallituksen esitysluonnos puhuu lähes yksinomaan verkkopohjaisesta koulutuksesta eikä siinä ole arvioitu mahdollisen verkkokoulutuksen lisäksi tarvittavan käytännön opiskelun aiheuttamia kustannuksia. Jatkotyössä hallituksen esitys ja asetus synkronoitaneen tältä osin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (11 §) ja liitteissä 6 ja 7 säädetään tarkemmin niistä tutkimuksista, joita lähetteen kirjoittamisoikeus koski sekä lääkärin antaman kirjallisen määräyksen kaavasta. Liitto katsoo, että **liitteestä 6 pitäisi edellä sanottuun viitaten poistaa listaus hoitosuunnitelman mukaisista toimenpiteistä**. Lisäksi liitto katsoo, että **päivystystilanteita koskevasta listauksesta tulee poistaa kolme toimen-**

**pidettä, jotka eivät ole rutiinitutkimuksia ja joihin sisältyy paljon säde-
rasitusta:**

- 1) Ranteen yksittäisen luun erillisröntgen (käytännössä yleensä veneluu-projektio). Kysymyksessä ei ole rutiinitutkimus murtumaepäilyssäkään (niin kuin ranteen röntgen), vaan kuvaustarve perustuu nimenomaiseen, kliinisen tutkimuksen perusteella syntyvään epäilyyn. Lisäksi nykyään käytetään paljon MRI -tutkimusta näissä epäilyissä.
- 2) Lantion röntgen lonkkamurtumaepäilyissä. Lantiomurtumaepäily on eri asia kuin lonkkamurtumaepäily.
- 3) Kantapään röntgen. Murtumat ja niiden epäilyt ovat äärimmäisen harvinaisia ja liittyvät yleensä riittävän korkealta putoamiseen. Riskinä on, että aletaan käyttää täysin tarpeetonta kuvausta tavanomaisissa nilkan tai jalkaterän vammoissa.

Edelleen liitto esittää harkittavaksi, että sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen liitteessä 6 todettaisiin lakiehdotuksen rajoitukset röntgentutkimukseen lähettämiseksi (ei koske alaikäisiä, lonkan murtumaepäilyjä alle 60-vuotiaille eikä raajojen, lonkan ja rintakehän röntgentutkimuksen osalta ras-kaana olevia potilaita).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen liitteessä 5 on säädetty täydennyskoulutusvaatimuksista. Liitto kiinnittää huomiota siihen, että liitteessä ei ole selkeitä säännöksiä sairaanhoitajan ja suuhygienistin täydennyskoulutuksesta rajoitetun röntgentutkimukseen lähettämisoikeuden osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen liitteessä 7 säädettävässä kaavassa puhutaan lakiehdotuksesta poiketen myös terveydenhoitajan ja kätilön röntgentutkimukseen lähettämisoikeudesta. Nämä tulee poistaa tekstistä.

Valtioneuvoston asetus

Lääketieteellisen altistuksen yksilökohtainen oikeutusharkinta (5 §): Pykälän toisessa momentissa puhutaan tieteellisen tutkimuksen tutkimussuunnitelmasta. Lääkäriliitto katsoo, että selvyiden vuoksi tulisi käyttää termiä "lääketieteellinen tutkimus".

Lausunnot toiminnan oikeutuksesta (8 §): Pykälän toisessa momentissa tulisi selventää koskevatko momentin 1) ja 2) kohta molemmat lääketieteelliseen tutkimukseen osallistuvaa. Momentin 2) kohdassa puhutaan tutkittavasta (lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain termi), mutta myös toimenpiteen kohteena olevasta ja hoidettavasta.

Jätehuollon kansallinen ohjelma (32 §): Pykälän otsikkoon voisi selvyiden vuoksi lisätä "Säteilyn".

Tietojen antaminen ja suostumuksen pyytäminen (47 §): Pykälän viimeisen momentin ilmaisu "tietoja" on epätarkka. Ehdotamme tekstiä tarkennettavaksi seuraavasti: "...suostumukseksi voidaan katsoa henkilön osallistuminen kuvaukseen säteilylain 121 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot saatuaan".

Yleishuomiona liitto katsoo, että tekstissä olisi hyvä tarkistaa vielä termien työntekijä ja säteilytyöntekijä käyttö.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen liitteessä 5 on säädetty täydennyskoulutusvaatimuksista. Liitto kiinnittää huomiota siihen, että lääkäreiden ja muiden liitteessä mainittujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta täydennyskoulutusvaatimukset ovat yksityiskohtaisia ja perustuvat tuntimääriin. Liitto esittää harkittavaksi osaamisen painottamista tiettyjen tuntimäärien sijasta.

Ystävällisin terveisin

Suomen Lääkäriliitto

Marjo Parkkila-Harju
puheenjohtaja

Heikki Pärnänen
johtaja, politiikkatoimiala